

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МЕХАНІКИ ТА АВТОМАТИКИ АПВ НААН
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЗБІРНИК
ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ**

*XI Міжнародної науково-технічної конференції з нагоди
117-ї річниці від дня народження
доктора технічних наук, професора,
віцепрезидента УАСГН
КРАМАРОВА
Володимира Савовича
(1906-1987)*

«КРАМАРОВСЬКІ ЧИТАННЯ»

*22-23 лютого 2024 року
м. Київ*

УДК 631.17+62-52-631.3

Збірник тез доповідей XI Міжнародної науково-технічної конференції «Крамаровські читання» з нагоди 117-ї річниці від дня народження доктора технічних наук, професора, віцепрезидента УАСГН Крамарова Володимира Савовича (1906-1987) 22-23 лют. 2024 р., м. Київ / МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2024. 505 с.

Proceedings of the XI International Scientific and Technical Conference dedicated to the 117th anniversary of the birth of Doctor of Technical Sciences, Professor, Vice President of the UAAS Kramarov Volodymyr Savovych (1906–1987), February 22–23, 2024, Kyiv / MES of Ukraine, National University of Life And Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv: Publishing center of NULES of Ukraine, 2024. 505 p.

В збірнику представлені тези доповідей науково-педагогічних працівників, наукових співробітників, аспірантів та студентів НУБіП України, провідних вітчизняних і закордонних вищих навчальних закладів та наукових установ, в яких розглядаються завершені етапи розробок.

The Proceedings presents abstracts of reports of scientific and pedagogical workers, research staff, graduate students and students of the NULES of Ukraine, leading domestic and foreign higher educational institutions and scientific institutions, in which completed stages of development are considered.

УДК 614.8:364

ВИКОНАННЯ РОБІТ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

О. І. ЄРЕМЕНКО, к.т.н., доцент
С. В. РАЗМАНОВ, студент бакалавратури
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Під час воєнного стану виникають додаткові небезпечні чинники щодо організації та виконання робіт підвищеної небезпеки на підприємствах, зокрема ймовірність знаходження на виробничих територіях вибухонебезпечних предметів; загрози наземних та повітряних обстрілів тощо. Також змінюються правила оформлення дозвільних документів, встановлення випадків виконання робіт без нарядів-допусків, ліквідації наслідків техногенних аварій.

Виконувати роботи на об'єктах підвищеної небезпеки, визначає Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 № 2245-III) [1]. Роботи підвищеної небезпеки стосовно їх організації поділяються на такі, що виконують: за нарядом-допуском; за розпорядженням; у порядку поточної експлуатації.

Аналіз небезпек підприємства фахівці з охорони праці проводять згідно з вимогами нормативної документації з врахуванням воєнного стану, рекомендаціями довідкової і науково-технічної літератури. Також аналізують аварії і аварійні ситуації, що відбувалися на підприємстві та аналогічних об'єктах. Під час аналізу доцільно визначати можливі аварійні ситуації, зокрема й малоймовірні, з катастрофічними наслідками, які можуть виникати на підприємстві з певним розвитком і наслідками.

Небезпечна подія починається, як правило, тоді, коли утворюється загроза виходу технологічного процесу з-під контролю і виникнення аварії,

наприклад, вибуху парових котлів при раптовому зникненні електропостачання. При цьому прораховують режимні параметри процесу (температура, тиск, агрегатний стан тощо) і стан обладнання, щоб уникнути настання й розвитку аварії.

У свою чергу, Державний нагляд (контроль) у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки та потенційно небезпечними об'єктами, з питань проведення ідентифікації і декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки здійснюють експерти Держпраці відповідно до покладених завдань (ст. 3 Закону) [1].

Територіальні державні адміністрації повинні проводити необхідні заходи, щоб запобігти аваріям і надзвичайним ситуаціям техногенного й природного характеру, обмежувати та ліквідувати їхні наслідки (ст. 6 Закону) [1].

На підприємствах (об'єктах) мають вжити такі організаційні заходи:

- затвердити перелік робіт підвищеної небезпеки та оформляти їх нарядом, розпорядженням або документом порядку поточної експлуатації;
- призначити осіб, відповідальних за безпечне проведення робіт;
- підготуйте робочі місця та наглядати за їх виконанням та закінченням.

Організаційні та техніко-технологічні заходи на об'єктах мають затверджені наказом керівника Про організацію та проведення робіт підвищеної небезпеки [2].

На кожному підприємстві (об'єкті) повинні бути плани локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Такі документи мають за мету спланувати дії (взаємодію) персоналу підприємства, спецпідрозділів, центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо локалізації і ліквідації аварій та пом'якшення наслідків. Плани мають охоплювати всі рівні розвитку аварії. Керівники підприємств визначають і затверджують перелік структурних виробничих підрозділів, для яких розробляються плани локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій [2]. Для забезпечення ефективних дій, пов'язаних з аварією на всіх рівнях її розвитку, наказом керівника створюють штаб, основними функціями якого є:

- збір і реєстрація інформації про хід розвитку та ліквідації аварії;
- прийняття рішення оперативних дій у зоні аварії і поза її межами;
- координаційні дії підприємства, залучених підрозділів і служб.

Загальне керівництво роботою штабу здійснює відповідальний керівник робіт щодо локалізації та ліквідації аварій [2].

У виняткових випадках короточасні роботи з усунення несправностей устаткування, які можуть призвести до аварії, допускається виконувати без наряду — за розпорядженням. У разі аварій зварювальні та інші вогневі роботи можна виконувати без наряду-допуску, але обов'язково під безпосереднім наглядом керівника підрозділу або іншого відповідального інженерно-технічного працівника.

За необхідності ліквідувати (локалізувати) аварію на території підприємства, яка виникла внаслідок воєнних (бойових) дій, роботи з ліквідації

аварій дозволяється виконувати без наряду-допуску – тільки до моменту усунення прямої загрози життю людей і руйнування обладнання.

Територіальні органи Держпраці у період воєнного стану продовжують реєструвати декларації, видавати дозволи та надавати інші адміністративні послуги.

На сьогодні в електронному вигляді на Порталі електронних сервісів Мінекономіки <https://my.gov.ua/> доступні послуги:

- реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з охорони праці;
- видача ліцензії на виробництво вибухових матеріалів промислового призначення;
- реєстрація великотоннажних транспортних засобів та інших технологічних транспортних засобів.

25 березня 2022 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України [3]. Згідно з цією постановою:

1. На період дії воєнного стану машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки, що зазначені у пунктах 2—9 групи А переліку машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 77, експлуатуйте (застосовуйте) на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази (МТБ) вимогам законодавства з питань охорони праці.

2. На період дії воєнного стану види робіт підвищеної небезпеки, що зазначені у пунктах 4, 7–9, 11–21, 23–27, 29 і 30 групи А додатку 2 до Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107, виконуйте на підставі декларації відповідності МТБ вимогам законодавства з питань охорони праці.

3. Суб'єкти господарювання, які набули право на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та/або виконання робіт підвищеної небезпеки на підставі декларації відповідності МТБ вимогам законодавства з питань охорони праці з урахуванням підпунктів 1 і 2, не пізніше ніж за місяць після припинення чи скасування воєнного стану повинні отримати відповідні дозвільні документи в порядку, строки та на умовах, що передбачає законодавство.

4. Строк дії документів дозвільного характеру на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та на виконання робіт підвищеної небезпеки, який закінчився в період дії воєнного стану, автоматично продовжується на період дії воєнного стану і протягом одного місяця після його припинення чи скасування.

Отже, під час воєнного стану на підприємствах (об'єктах), де виконуються роботи підвищеної небезпеки, існує значна ймовірність виникнення аварійних ситуацій. Тому необхідно ретельно проводити аналіз

небезпек підприємства, розробити необхідну документацію та План дій у разі аварійної ситуації [2].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 № 2245-III). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#>
2. Адамович В. Як організувати роботи з підвищеною небезпекою під час воєнного стану. *Експертус Охорона праці*. Київ: Цифрове видання, 2023. <https://op.expertus.com.ua/recommendations/6152>.
3. Постанова КМ України «Деякі питання виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки на період дії воєнного стану» від 24.03.2022, № 357. <https://op.expertus.com.ua/laws/15714>